

Familie- og kulturkomiteen

22. april 2021
Advokat Ina Lindahl Nyrud

Komitehøring – Prop 133L (2020-2021) Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven

Norsk Journalistlag (NJ) mener det bør være større grad av åpenhet i barnevernsaker som behandles av fylkesnemnda. Omsorgsovertakelse og tvangsbruk mot barn er noe av det mest alvorlige inngripen man kan gjøre mot mennesker. Offentlighet legger til rette for kunnskap, kontroll og kritikk av behandlingen av enkeltsaker og av barnevernets systemer for behandling av slike typer saker.

Journalisters samfunnsoppdrag sammenfaller med offentlighetsprinsippets begrunnelser: kontroll, kritikk og kunnskap om myndighetshandlinger. Vi har eksempler på at journalistikk har bidratt til å styrke rettsikkerheten på området. Å hevde at hensynet til private parter og barnet utelukkende taler for lukkede dører, gir etter vår mening et skjevt bilde av situasjonen.

Stavanger Aftenblad publiserte i 2016 dokumentaren «Glassjenta» om tenåringsen «Ida»s halvannet år på barnevernsinstitusjon. Den utløste tidenes største offentlige gransking av en enkelt barnevernssak. Granskingsrapporten «Dei forsto meg ikkje» var knusende overfor barnevernet, institusjoner, helseforetakene og tilsynsmyndighetene. Det ble påvist systemsvikt, uforsvarlig behandling og til sammen 15 lovbrudd. Granskerne – som var fylkesmennene i Hordaland, Rogaland og Troms – kom med 33 forslag til systemforbedringer nasjonalt. Regjeringen og myndighetene fulgte opp flere av forslagene.

Glassjenta-saken startet med at Stavanger Aftenblads journalist fikk et sjeldent innpass i «Ida»s klagebehandling av en avgjørelse i fylkesnemnda. Barnevernstjenesten sa nei til at journalisten skulle få adgang. «Ida» og hennes mor sa ja. Dommeren besluttet å lytte til dem. At dørene ble åpnet for journalisten, ga en innsikt som gjorde dokumentaren «Glassjenta» mulig.

Forslaget til ny barnevernslov betyr i praksis at journalister nektes en slik innsikt, selv om barna og deres foreldre skulle samtykke til åpne dører. Det kan ha store konsekvenser for barnas rettsikkerhet, for pressens mulighet til å utøve sitt samfunnsoppdrag og for den offentlige debatten om barnevernet.

Mediene har et presseetisk ansvar for å vurdere hvilke konsekvenser omtale kan få for barnet etter Vær Varsom-plakaten punkt 4.8. Dette gjelder også når foresatte har gitt samtykke til eksponering. Barns identitet skal som hovedregel ikke røpes i barnevernsaker, familietvister eller rettssaker. Ved å få tilgang til hele grunnlaget for saken, er det mulig å gi et mer fullstendig og korrekt bilde, noe som totalt sett gagnar samfunnet. Videre blir det mulig å ettergå for eksempel sakkyndige vurderinger, både i enkeltsaker og gjennom å sammenligne flere saker.

Etter NJs syn bør partenenes ønske om åpenhet være avgjørende i spørsmål om forhandlingene skal skje helt eller delvis for åpne dører. Vi mener også at det bør legges til rette for at forhandlingene i fylkesnemnda kan refereres fra, når dette kan skje i betryggende former. Dette vil gi en bedre sammenheng med øvrig lovverk, ettersom partenes ønske om åpenhet er det som gjelder i tingretten ved saker om mindreårige og seksuelle overgrep, familievold etc. Det er ingen grunn til at det skal være strengere regler ved referering av saker som behandles i fylkesnemnda enn nevnte saker i tingretten. Vi har også en langvarig tradisjon for at journalistene som får være til stede, følger de anvisninger som gis av retten med hensyn til hva som kan gjengis offentlig og på hvilke premisser – blant annet hva gjelder anonymisering. Vi kjenner knapt til at det har vært tilfeller hvor domstolene har funnet at disse premissene har blitt brutt av medienes representanter.

Vi fremmer derfor følgende alternative lovformulering i utkastets § 14-17 Møter for lukkede dører:

(1) Nemndas møter holdes for lukkede dører.

(2) Hvis partene begjærer det eller samtykker, skal møtet holdes helt eller delvis for åpne dører. Dette med mindre nemnda finner det tvingende nødvendig å holde dørene lukket av hensyn til barnets beste.

(3) Hvis partene begjærer det eller samtykker til det, bør personer som har tilknytning til en av partene, få være til stede under forhandlingene. Det samme gjelder for personer som ønsker å være til stede i opplysnings-, opplærings- eller forskningsøyemed. Nemnda kan på samme vilkår gi personer adgang til å være til stede ved nemndas rådslagningsmøte når det skjer i forskningsøyemed. Dette gjelder ikke hvis nemnda finner det tvingende nødvendig at tilstedeværelse ikke bør skje av hensyn til barnets beste.

(4) Når møtet holdes for lukkede dører kan nemnda nedlegge referatforbud eller taushetsplikt, men bare dersom dette vurderes som tvingende nødvendig av hensyn til barnets beste.